

**Verslag Klankbordgroep Warmteplan 2 maart 2021 van 19.30 tot 21.00 uur
Uitgelopen tot 22.00 uur**

Aanwezigen:

Marjo Kroese – Kroese en Kroese – voorzitter vanuit CE Delft

Hans de Nie – Vulcanus DuWo

Ton Reiber – huurdersraad Vidomes

Klaas Jan de Kraker – bewonersver. Delftzicht

Bob Oudshoorn - BHTD

Marc Vlug - TU Noord

Bart Simon – huurdersraad Vestia

David Sarkisian – Wij Wonen DuWo

Julian van 't Hof – Wij Wonen DuWo

Peter Meijer – Volkshuisvester / stedenbouwer

Jos de Mooij – Ondernemersfonds Delft / Delfttechpark

Marcel Koops – Platform Energietransitie Delft

Hans van Bodegom - Bewoners Binnenstad

Arjen Rijdsijk – gemeente Delft projectleider Warmteplan

Vivienne van Rees Vellinga – adviseur energietransitie gemeente Delft (verslag)

Actielijst

- Aanvullende opmerkingen omtrent het CE Delft Fase 1 rapport kunnen tot eind volgende week gemaild worden naar de gemeente. Hieronder de mondeling ingediende opmerkingen:
 - **Bob:** Welke criteria heeft CE Delft gehanteerd bij het opstellen van de notitie fase 1. Welke randvoorwaarden zijn gebruikt? Er staan een aantal elementen in de notitie die gebruikt zouden kunnen worden om warmte en energie te gaan leveren. Deze zijn genoemd maar worden niet in analyse genoemd. Bijvoorbeeld warmte uit water wordt verder geen invulling aangegeven. Met name het feit dat er niets over kosten in staat en wat het met zich meebrengt voor de Gemeente, bewoner, eigenaar en corporatie. Het is essentieel om te weten waarom bepaalde elementen wel of niet zijn meegenomen. Wat is het verschil met PBL rapportages. Wat is de meerwaarde van het model van CE ten opzichte van het Vesta-Mais model? Wat zijn de verschillen tussen de uiteindelijke versie en de versie die gepresenteerd is? Over het Enquête-rapport: Met name in het kader van de discussie over nationaliteiten. Wat zijn de verschillen van de etnische achtergronden van de mensen? Hoe is de weging bepaald?
 - **Marcel Koops:** Aangeven wat is de inhoud van het rapport? Wat behoort wel en wat niet tot dit rapport?
 - **Hans van Bodegom:** er lijkt onjuiste informatie in het rapport te staan: bladzijde 13 warmtetechnieken warmtepompen minimaal niveau B, op binnenstad is label C.
- Arjen en Marjo bespreken samen met CE Delft hoe deze opmerkingen verwerkt worden in de eindversie van het Warmteplan.
- De gemeente gaat samen met het Platform E een sessie organiseren om te laten zien hoe de modellen werken. De uitnodiging zal ook onder deze groep mensen verspreid worden.
- Marcel maakt zelf een afspraak om verder te gaan met de ruwe data van de enquête.
- Aanpassing vorige notulen pagina 2: "Hans de Nie is wel vertegenwoordiger van de huurders van Vulcanus. Vulcanus kan zich niet laten vertegenwoordigen door een externe partij in de projectgroep.
- Alvast een hoofdstuk voor het Warmteplan schrijven met de belangrijkste aandachtspunten die komen uit de stadsgesprekken en de enquête.

- Arjen en Marjo beraden zich hoe de enkele fouten die in het model zitten zo goed mogelijk kunnen worden aangepakt.
- Arjen: wat wordt bedoeld met het hitte effect? Dit gaan we navragen bij CE Delft.
- Aanvulling of opmerkingen op de criteria graag voor eind volgende week mailen naar de gemeente. De presentatie wordt nog toegestuurd.
- Ton Reiber zal de opmerkingen van Anda voor de projectgroep ook delen met de klankbordgroep.
- Arjen en Marjo komen er op terug voor wie de werksessie bedoeld is.
 - Antw: de werksessie is met de Projectgroepleden.

1. Welkom en voorstelrondje (vanwege mogelijke nieuwe leden)

2. aanvullingen en wijzigingen agenda

- Bob wil graag de volgende agendapunten toevoegen:
 - Bespreking notitie CE fase 1 tweede versie
 - Bespreking Enquête-rapportage DIP

Wegens tijdgebrek worden deze punten niet besproken. De anderen hebben dit ook niet voorbereid. Men heeft de mogelijkheid om hier schriftelijk feedback op te geven.

3. Mededelingen

- Peter Meijer/Bob/Marc Vlug: De stukken zijn nog niet ontvangen of te laat verstuurd. Men is bezorgd dat niet iedereen zich goed heeft kunnen voorbereiden en de vragen die er zijn heeft kunnen stellen. Er ontbreekt in de CE notitie fase 1 zaken als randvoorwaarden, financiële aspecten en uitwerking van technische mogelijkheden.
 - Het rapport zal onderdeel worden van het Warmteplan en is zodoende voorafgaand aan deze vergadering toegestuurd ter informatie. Inmiddels is fase 1 afgerond. Het concept is twee keer in klankbordgroep besproken en er is in de voorgaande vergaderingen ruimte geweest om feedback te geven. Deze feedback is in het rapport verwerkt. De details over financiën zijn meegenomen in het achterliggende model CEGOIA. Een link hiervan is wel gedeeld met de projectgroep. Binnenkort wordt er een webversie gebouwd waar dit toegankelijk is voor iedereen. De klankbordgroep is er om suggesties, kritiek en opmerkingen te geven. Deze groep is niet bedoeld om de stukken vast te stellen, daarvoor is de stuurgroep. De gemeente beschouwt de notitie als een van de bouwstenen voor het Waarmteplan.

Actie: Wanneer er behoefte is om toch nog opmerkingen te geven, dan kan dat uiteraard altijd. Graag voor volgende week woensdag 10 maart aan de gemeente e-mailen.
- Hans van Bodegom: De notitie wijkt wezenlijk af van de vorige versie. Met andere uitgangspunten. Er lijkt voor een ander scenario gekozen te zijn. Klopt dat? Graag uitleg over kostenoptimalisatie van de isolatie en er lijkt onjuist informatie in het rapport te staan: bladzijde 13 warmtetechnieken warmtepompen minimaal niveau B, op binnenstad is label C. Dit strookt niet met elkaar.

- Door de feedback van de stuurgroep, projectgroep en de klankbordgroep is de uitkomst inderdaad veranderd. Men heeft aangegeven dat duurzaamheid belangrijk is en we hier meer stappen in willen zetten. Hieruit hebben we bijvoorbeeld er met elkaar voor gekozen om voor het basisscenario minimaal isoleren label C te hanteren.
- De informatie lijkt inderdaad niet juist. Hier zal naar worden gekeken en zodoende worden aangepast.
- Ton Reiber: Er is beroering ontstaan over de kosten van het aardgasvrij maken. Dit heeft ook in de Telegraaf gestaan. Daar hebben we nogal wat problemen mee. Wordt er binnen het burgerparticipatie wat mee gedaan? Of is het de taak van de klankbordgroep om hierover te adviseren?
 - Over de betaalbaarheid maken we ons al zorgen van begin af aan. De kosten in de rapporten zien we oplopen. De Raad heeft ook aangegeven dat we dit niet zomaar bij de bewoners of ondernemers kunnen neerleggen. Wij, als gemeente, kloppen aan bij de rijksoverheid om hier regelingen voor te verzinnen. Er is een gat en daar moet een oplossing voor komen. Dit wordt nauwkeurig in de gaten gehouden.
- Bob: Wat zijn de verschillen zijn tussen de uiteindelijke versies en de versies die eerder gepresenteerd zijn? Met name in het kader van de discussie over nationaliteiten bij de enquête. Wat zijn de verschillen van de etnische achtergronden van de mensen.
- Peter: Het is niet duidelijk hoe de modellen eruitzien. Eerder was aangegeven dat hier een sessie voor zou worden ingepland om dit toe te lichten. Het is niet helder wat hier de status van is.
 - In deze vergadering zal er geen uitleg gegeven worden over het model van CE Delft.
Actie: We gaan samen met platform een sessie organiseren om te laten zien hoe de modellen werken. De uitnodiging zal ook onder deze groep mensen verspreid worden.
- Peter: cijfermatig input is ontzettend belangrijk. Een wijk als Tanthof, Poptahof, dit wordt als wijk met laagste energiegebruik aangestipt. Dit klopt niet. De input van de kaartjes klopt niet.
 - Er zitten nog fouten in het eerste model. Deze komen er uit bij de uitvoeringsplannen, maar het liefst eerder. Dit gaan we nu al proberen te verbeteren.
Actie: Arjen en Marjo koppelen volgende vergadering terug hoe dit opgepakt wordt.
- Bob: Er is een webinar geweest binnen de Tanthof met 50 deelnemers. Deze webinar heeft met zeer goede resultaten, visies en conclusies gegeven. Meenemen in volgende stappen en planning.
- Jos de Mooij: recent rapport van economisch instituut van de bouw. Zij geven aan dat het 40.000 euro per woning kost om deze van het gas af te halen. Wat betekent dit voor de ondernemers? En wat betekent dit in deze tijd van het corona virus?
 - Marcel: geeft aan dat men denkt dat je dit niet meer terugverdient. Dit lijkt met name het probleem te zijn.

4. notulen 19 januari j.l. en doorlopen acties

- Pagina 1
 - Punt 1,3, 4, 8, geen opmerkingen.
 - Punt 2: Nationaliteit: gesproken met de data specialisten van de gemeente. Dit is de standaard systematiek die bij alle DIP enquêtes

wordt gebruikt om een meer representatief beeld te krijgen. Dit wordt niet veranderd.

- Punt 6
 - Marcel: de SPSS file kan het wel lezen maar niet gebruiken.
Actie: Marcel maakt zelf een afspraak met Yolanda.
- Punt 7: wie vervangt Anda in de projectgroep? Dit wordt aan het einde besproken.

- Pagina 2

- Ton Reiber: projectgroep vindt plaats een dag later op 3 maart na de klankbordgroep. Men vindt dit niet prettig.
 - Helaas is dit nu door de planning ongelukkig uitgekomen. In principe is het de bedoeling dat de klankbordgroep na de projectgroep is gepland.
In dit geval gaan beide sessie om de brainstorm en starten beiden groepen op nul over het onderwerp: criteria.
Zodoende is er besloten om het deze keer wel zo te doen.
Volgende keer zal dit weer klankbordgroep na de projectgroep.
- Vorige meeting aangegeven dat Anda en Marcel ook in de projectgroep willen deelnemen. Er moet flexibiliteit in de representatie van deelname aan de projectgroep zijn. Wanneer er nog meer belangstellende zijn dan is de mogelijkheid om deel te nemen.
- Hans De Nie: pagina 2 is niet correct. Meneer is wel vertegenwoordiger van de huurders van Vulcanus. Vulcanus kan zich niet laten vertegenwoordigen door een externe partij in de projectgroep.

Actie: aanpassen van de notulen

- Bob: er is afgesproken dat de stukken vanuit de projectgroep ook gedeeld zouden worden met de klankbordgroep.
 - Er zijn op dit moment geen andere stukken voor de projectgroep dan in de klankbordgroep.

5. De stadsgesprekken, evaluatie, belangrijkste punten en mogelijke verbeterpunten voor volgende ronde

- Peter Meijer: vraag: in hoeverre overlap stadsgesprekken en enquête? Hoe representatief is de enquête en stadsgesprekken voor de gemeente Delft? Opmerking: de stadsgesprekken liepen behoorlijk uiteen. Meneer had focus beter gevonden. Hiermee wordt bedoeld een kaartje voor scenario's voor verschillende wijken. Dit correspondeert niet met CE rapport en hier is niks over gezegd. Suggestie: volgende keer gericht iets zeggen over het kaartje en daarop laten reageren.
 - Mensen die hebben aangegeven graag mee te willen praten die zijn direct gemaïld. De bestanden van enquête zijn nog niet gecombineerd met aanmeldingen van stadsgesprekken. De gegevens van stadsgesprekken zijn niet gevraagd.
- Hans van Bodegom. Wat gaan we met de informatie doen van stadsgesprekken en enquête voor het Warmteplan?
 - Het geeft aan waar de zorgen zitten. Het is ons, het College en de Raad, duidelijk dat de betaalbaarheid en kosten een erg belangrijk punt is. Het bevestigt dat er een plan moet komen hoe de kosten niet hoger worden voor

de bewoner. Ook komt hier openheid en transparantie weer naar voren. Bewoners geven ook aan dat men duidelijkheid wil hebben. Men ziet door de bomen het bos niet meer.

Samen met CE Delft wordt gekeken waar de zorgen/vragen een plaats kunnen krijgen in het Warmteplan.

- Hans van Bodegom: Maak een a4'tje waar de 10 aandachtspunten uit de stadsgesprekken en enquête op staan. Kan dat niet nu al inzichtelijk gemaakt worden? Kan dit aangeboden worden aan de Raad, dan is iedereen op de hoogte en is het ook transparant. Wacht hier niet mee totdat het Warmteplan klaar is.

Actie: Alvast een hoofdstuk voor het Warmteplan schrijven met de aandachtspunten uit de stadsgesprekken en enquête.

- Marc Vlug: Volgende keer zorgen dat mensen meer informatie hebben. Graag het rapport toesturen voorafgaand aan het stadsgesprek.
 - Voor het vervolg zal er gekeken worden of het voor volgende onderwerp beter is dit van tevoren te sturen.
- Bob: aansluiting op wat al gezegd is. Uit de webinar in de Tanthof zijn ook vragen uitgekomen die beantwoord moeten worden. Men is op zoek naar informatie. De antwoorden waren opvallend: maar 1/5 van de mensen zag warmtepompen wel zitten. Overige waren nog niet zo voor en gaven aan bij een defecte ketel een nieuwe cv ketel te kopen.
- Ton Reiber: was aanwezig op beide avonden. In de woordwolk kwamen twee criteria het meest naar voren: uitvoerbaarheid en haalbaarheid. Hierbij ook draagvlak aan toevoegen. Of burgers welwillend zijn/enthousiast zijn of mensen het helemaal niet zien zitten is zeer belangrijk.
Kleine opmerking: misschien iets meer vragen, krijg je misschien meer goede antwoorden.

6. Ophalen criteria voor de prioritering

- Peter Meijer: Kunnen we voor dit onderwerp wat extra ruimte en tijd krijgen?
- Energiearmoede wanneer meer dan 8% . Bij deze buurten beginnen zodat de woonlasten kunnen dalen.
 - Marcel: We proberen hier de oplossing aardgasvrij te geven. Er zijn ook andere oplossingen, bijvoorbeeld isoleren. De oplossing is niet perse het doel.
 - Peter Meijer: energiearmoede of CO2 isolatie kant dit lijkt dubbel in de criteria te staan. Je kan deze vanuit twee kanten aanvliegen.
- Betaalbaarheid:
 - Welke eindgebruikerskosten zullen meegenomen worden?
- Uitvoerbaarheid/haalbaarheid?
 - Hans van Bodegom: niet toepasbaar van warmtepompen wegens het hitte-effect. Wat wordt hiermee bedoeld?
Het enige wat ik me hierbij kan voorstellen is dat in de zomer je de warmtepomp omgekeerd kan gebruiken en dan voeg je warmte toe op plekken waar je het niet wil.
Actie Arjen: we gaan verduidelijking vragen bij CE Delft.
 - Hans van Bodegom.
Toevoegen: geluidsoverlast. Het lawaai effect van warmtepompen is wel een groot punt. In een eerder rapport van CE wordt dit niet meegenomen en in dit rapport is het ook niet vermeld.
- Privaatbezit

- Marc Vlug: Daarbij moet je ook bekijken of de bewoner dan ook daadwerkelijk op deze locatie woont of het verhuurt.
- Aansluiten bij wijkverbetering
 - Aanpassen: Achillesbuurt naar Gillisbuurt
- Weging van criteria
 - Peter Meijer: wie bepaalt de weging? Hier wil je mensen van de politiek ook eerder bij betrekken? Uiteindelijk ligt daar het besluit.
 - Het college gaat het voorleggen aan de gemeenteraad. Het College wil daarbij horen wat er uit klankbordgroep en projectgroep komt. Het lijkt me goed dat jullie ook tot eind volgende week de tijd krijgen om criteria te kunnen aanvullen.

Actie: tot eind volgende week reacties op deze criteria. De presentatie word toegestuurd.
- Aansluiten bij bestaande initiatieven.
 - Marc Vlug: De energietransitie kan ook gebruikt worden om de wijkverbetering te initiëren.
 - Peter: dit kan ook tegen werken voor wijken waar dit niet in de pijpleiding zit.
- Robuustheid:
 - Peter Meijer: gevoeligheid van technische optie. Exactheid van prijzen is niet mogelijk. Je zal hier marges in moeten gebruiken.
 - Het model gaat uit van gemiddelde prijzen.
 - Marcel: als je naar Stedin's openingsbod krijgt, dan krijg je alleen daar waar het heel duidelijk is een antwoord. Voor heel Delft zal je dit dus niet krijgen. Wellicht zou je deze dus kunnen weglaten.
- Vragen:
 - Hans van Bodegom: er mist één criterium: de CO2 reductie die we willen bereiken. Dit is de meeste belangrijke en die moet op 1 staan. Betaalbaarheid moet er ook in staan. Beginnen in de buurt welke de laagste kosten heeft en hoogste CO2 reductie.
 - Bob: technische aspecten. In zijn geheel zou dit opgenomen worden in het rapport van CE. Wijzen op het klimaatakkoord hier staat dat de woonlasten neutraal moeten blijven. Robuustheid is hier ook belangrijk in. Deze rapportage moet daar een essentieel onderdeel van vormen.
 - Marc Vlug: "in hoeverre is een wijk al geïsoleerd?" Hoe ga je dat bepalen? In de Wippolder hebben veel mensen heel goed laten isoleren. Maar waarschijnlijk hebben weinig mensen hier een label voor aangevraagd.
 - Peter: voor zover die energie labels in beeld zijn gebracht, dan moet je er wat mee doen. De cijfers in de rapportages zijn achterhaald.

7. de volgende stappen en planning

- Geen opmerkingen

8. rondvraag en sluiting

- Ton: Wie kan Anda vervanging in de projectgroep?
 - Peter/Marcel: het is wenselijk om iemand uit de corporatie hoek hiervoor uit te nodigen.
 - Julian: vraagt of iemand van het bestuur BijWonen kan aansluiten. Morgen van 9.30 tot 11.00 – bij projectgroep warmteplan Delft.
 - Graag een bevestiging sturen naar ruimteadvies@delft.nl en naar Marcel: secretaris@platformenergietransitiedelft.nl.

- Ton Reiber: nog een aantal opmerkingen van Anda. Stukken van projectgroep in overleg is pas op 1 maart opgestuurd. Dit is vrij kort. Kan dit ook besproken worden in projectgroep. Anda heeft 3 opmerkingen. Marcel neemt deze mee.
Actie: Graag de punten ook delen met de klankbordgroep voor de transparantie.
- Marc Vlug: korte vraag. Krijgen we deze criteria toegestuurd?
Vraag: uit prioritering komen de wijken die als eerste aangepakt gaan worden. Ook wijken die tot na 2030 moeten wachten. Gaat het projectteam ook naar de wijken na 2030 kijken? Of moet er een apart projectteam gestart worden, zodat je direct aan de slag kan?
 - Dit onderwerp is bekend en daar wordt invulling aan gegeven.
- Marcel: vraag aan groep mensen die minder aan het woord geweest zijn deze avond. Hoe wordt dit met de achterban van Vestia en Bijwonen besproken?
 - Bart: een klein aantal mensen in deze klankbordgroep is veel aan het woord en spreekt wel heel technisch en op details. De Klankbordgroep is zijn inziens het proces bewaken en stappen bewaken. Ik vind het belangrijk dat ik mijn achterban informeer over wat hier gaande is. De mailtjes worden doorgestuurd om de huurders te informeren over wat er gaande is. Soms veel te veel de diepte in.
 - Julian: tip! een document maken waar van te voren al commentaar gegeven kan worden zodat dit niet meer in de vergadering gedaan hoeft te worden. Speelt de energioetransitie bij hun huurders? Totaal niet. Een student huurt gemiddeld 4 jaar een kamer, zodoende speelt dit niet.
- Hans van Bodegom: vraag planning: 6 april werksessie. Wie worden er uitgenodigd voor deze werksessie? Dit lijkt erg interessant.
 - **Actie: Arjen en Marjo komen hierop terug.**
- Bob: waar wordt het concept afwegingskader verspreid? Krijgt deze groep dit ook nog te zien?
 - Bij een volgende klankbordgroep vergadering en bij de volgende stadsgesprekken.